ปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น จังหวัดพะเยา

ชลลดา ไชยกุลวัฒนา สด.* ชณิตา ประดิษฐ์สถาพร สด.*
แววดาว คำเขียว พย.ม.*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น จังหวัดพะเยา โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดพะเยา จำนวน 233 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ให้กลุ่มตัวอย่างตอบด้วยตนเองประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไป 2) ทัศนคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ 3) สัมพันธภาพในครอบครัว 4) การรับสื่อกระตุ้นทางเพศ 5) พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อน และ 6) พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สัมประสิทธิสหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเที่ยวสถานเริงรมย์ คิดเป็นร้อยละ 63.9 และ 51.6 9 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 33.9 เคยมีเพศสัมพันธ์กับคู่รักและในจำนวนนี้ระบุว่า อายุน้อยที่สุดเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกคือ 13 ปี เคยมีประวัติการตั้งครรภ์และยุติการตั้งครรภ์ด้วยการทำแท้ง ร้อยละ 2.5 กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลที่ยอมมีเพศสัมพันธ์กับคู่รักมากที่สุดคือ รักแฟน (ร้อยละ 73.4) รองลงมาคือ ความอยากรู้อยากลอง (ร้อยละ 41.8) และต้องการให้แฟนรัก (ร้อยละ 27.8) ปัจจัยที่ทำนายพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น ได้แก่ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อน ทัศนคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และการรับสื่อกระตุ้นทางเพศ ซึ่งสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ร้อยละ 23.7

การศึกษาครั้งนี้ช่วยให้เข้าใจปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นและใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาโดยการส่งเสริมทักษะชีวิตที่ใช้ป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เช่น ทัศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ทักษะการปฏิเสธ ทักษะการจัดการกับอารมณ์ทางเพศ เป็นต้น และควรสนับสนุนการสร้างแกนนำสุขภาพ นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐควรมีนโยบายควบคุมและพัฒนาสื่อสาธารณะที่เกี่ยวกับเรื่องเพศให้เป็นสื่อที่เหมาะสม

คำสำคัญ : พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ วัยรุ่น ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

---

* คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Predictors of Sexual Risk Behaviors among Adolescents in Phayao Province

Cholada Chaikoolvatana Dr.P.H.* Chanita Praditsathaporn Dr.P.H.*
Waewdao Kamkhieo M.N.S*

Abstract

A descriptive study was designed to study the sexual risk behavior situation and identify predictors of sexual risk behavior among adolescents derived from Problem Behavior Theory (PBT). The samples of the study consisted of 233 first-year students who were studying in higher education in Phayao Province by using sample random sampling. The data were collected by using self-administered questionnaire including 1) Demographic data; 2) Attitudes towards sexual behavior; 3) Parent-adolescent relationships; 4) Peer sexual risk behavior; 5) Exposure to sexual media; and 6) Sexual risk behavior. Data analyses were descriptive statistics, Pearson's Correlation and Stepwise Multiple Regression.

The findings indicated that 63.9 % had consumed alcohol, 51.69 % went to entertainment places. About 33.9 % had experienced sexual intercourse and among of this group, the age of first sexual intercourse was 13 years, 2.5 % had become pregnant and resulted in abortions. The reasons reported for having sexual intercourse were falling in love (73.4 %), curiosity about sex (41.8%) and needed to be loved (27.8%). The predictors of sexual risk behavior included attitudes towards sexual behavior, peer sexual risk behavior and exposure to sexual media. These factors took account about 23.7% of variance in explaining sexual risk behavior.

This study provides a better understanding of factors influencing sexual risk behavior among adolescents. The finding can be used as guidelines to promote life skills in sexual problem prevention such as proper attitude toward sexual behavior, refusal skills and sexual emotional management skills. Promoting peer leaders should be encouraged. Furthermore, government organizations should place the policy on controlling and developing public media regarding sexuality as suitable media.

Keywords： sexual risk behavior, adolescent, Problem behavior theory

---

* Faculty of Nursing, University of Phayao

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมของวัยรุ่น จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาพบว่า พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นไทยเปลี่ยนแปลงไป วัยรุ่นยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานมากขึ้น[1] นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นชายเปลี่ยนจากการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการเป็นการมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือเพื่อนหญิง พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น ส่งผลกระทบต่อสุขภาพวัยรุ่นเองและนำไปสู่ปัญหาทางสังคม เช่น การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร การทำแท้งอย่างผิดกฎหมายและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์[2] จากผลการสำรวจอัตราการตั้งครรภ์ของหญิงอายุ 15-19 ปี ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน ระหว่างปีพ.ศ. 2548-2553 ของสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กระทรวงสาธารณสุข พบว่า อัตราวัยรุ่นตั้งครรภ์เพิ่มขึ้นจาก 55 เป็น 56.1 ต่อ 1,000 คน และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนี้ยังพบว่า ร้อยละของแม่คลอดบุตรอายุ 10-19 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2553 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ13.9 เป็นร้อยละ 16.02 จังหวัดพะเยาเป็นจังหวัดหนึ่งที่ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จากรายงานการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอ็ช ไอ วี ในกลุ่มนักเรียนของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยาระหว่างปี พ.ศ. 2547-2554 พบว่า กลุ่มนักเรียนที่เคยมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ส่วนใหญ่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรขึ้นไป และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ 40 ในปี พ.ศ. 2553 เป็นร้อยละ 54 ในปี พ.ศ. 2554 นอกจากนี้ยังพบว่า ร้อยละของมารดาคลอดบุตรอายุ 10-19 ปี ระหว่างปี 2552-2555 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13.18 เป็นร้อยละ 14.95 และร้อยละของมารดาคลอดบุตรอายุ 10-19 ปี สถานภาพนักเรียน/นักศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2552-2555 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10.9 เป็นร้อยละ 15.6 ข้อมูลสถานการณ์เอดส์ในวัยรุ่นจังหวัดพะเยา ปีพ.ศ. 2554 พบว่า จำนวนผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์วัยรุ่นอายุ 20-24 ปี มีจำนวน 292 ราย คิดเป็น ร้อยละ 71.6 ของผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์วัยรุ่น (อายุ 10-24 ปี)[3]

ข้อมูลสภาวการณ์เด็กและเยาวชน Child Watch จังหวัดพะเยา (สำรวจ ปี 2552-2553) พบว่า วัยรุ่นที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่คิดจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนเรียนจบมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากร้อยละ 3.31 ในปีพ.ศ. 2551 เป็นร้อยละ 5.51 ในปีพ.ศ. 2553[3] จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและอัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษามีแนวโน้มสูงขึ้น รวมถึงอัตราการติดเชื้อ HIV มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดังกล่าวของวัยรุ่นในระดับอุดมศึกษา จังหวัดพะเยา ในการแก้ปัญหาการตั้งครรภ์รวมถึงโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่น จำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยในการวางแผนการปฏิบัติงานของหน่วยที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในระดับอุดมศึกษา จังหวัดพะเยา

2. เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในระดับอุดมศึกษา จังหวัดพะเยา

สมมุติฐาน

ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ด้านการรับรู้สิ่งแวดล้อม และด้านประชากรและสังคมสามารถทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Problem-Behavior Theory)[4] มาใช้เป็นกรอบแนวคิดเพื่ออธิบายปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามีแนวคิดว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในวัยรุ่นเป็นผลจากการที่วัยรุ่นมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยปัจจัยสำคัญของการเกิดปัญหาหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนของวัยรุ่น แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ เช่น ทัศนคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ปัจจัยด้านการรับรู้สิ่งแวดล้อม เช่น การกำกับดูแลของบิดามารดา อิทธิพลของเพื่อน และปัจจัยด้านประชากรและสังคม เช่น ระดับการศึกษาของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว เป็นต้น ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้นำมาใช้ในการอธิบายพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในวัยรุ่น เช่น พฤติกรรมการดื่มสุรา สูบบุหรี่และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เป็นต้น จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่าทฤษฎีนี้ได้รับการยอมรับว่า สามารถใช้ทำนายพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่นได้[5,6,7] จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทั้ง 3 กลุ่ม ตัวแปรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ทัศนคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ[8] ปัจจัยด้านการรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อน[9] การรับสื่อกระตุ้นทางเพศ[10] และปัจจัยด้านประชากรและสังคม[6,11] ได้แก่ เพศ สัมพันธภาพในครอบครัว เงินที่ได้รับจากบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา และระดับการศึกษาของบิดามารดา ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงนำปัจจัยทั้ง 3 ด้านมาใช้อธิบายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น โดยกรอบแนวคิดการวิจัย มีดังนี้

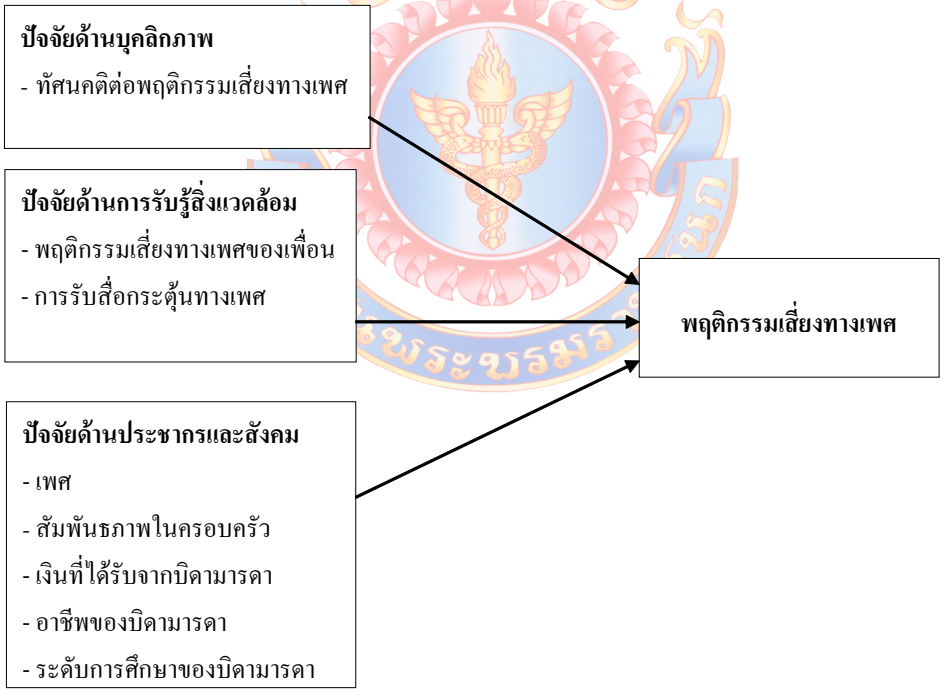

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น จังหวัดพะเยา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นวัยรุ่นที่กำลังศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดพะเยา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2555 โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้และยินดีตอบแบบสอบถาม การคัดเลือกวัยรุ่นกลุ่มนี้เป็นกลุ่มตัวอย่างเนื่องมาจากปัญหาการตั้งครรภ์และการติดเชื้อ HIV ของวัยรุ่นระดับอุดมศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ประกอบกับนักศึกษาที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1 อยู่ในช่วงการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ โดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองซึ่งมีความเจริญทางเศรษฐกิจ มีศูนย์การค้าและสถานบันเทิงหลายแห่ง อาจส่งผลกระทบทำให้วัยรุ่นกลุ่มนี้เกิดปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรการคำนวน power analysis for multiple regression[12] ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 210 คน ในการศึกษาครั้งนี้มีผู้ตอบแบบสอบถาม 233 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 6 ส่วน คือ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามทัศนคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ สัมพันธภาพในครอบครัว พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อน การรับสื่อกระตุ้นทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นได้รับการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลสาธารณสุขและวัยรุ่น จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มวัยรุ่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ดังมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย อายุ เพศ เงินที่ได้รับจากบิดามารดา อาชีพและระดับการศึกษาของบิดามารดา

ส่วนที่ 2 ทัศนคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เป็นแบบวัดความรู้สึกหรือความคิดเห็นเกี่ยวพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น จำนวน 11 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมีตัวเลือกให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือก คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจและไม่เห็นด้วย การแปลผลคะแนนแบ่งเป็น 2 ระดับคือ เห็นด้วยมีช่วงคะแนนตั้งแต่ 11-22 คะแนน และไม่เห็นด้วยมีช่วงคะแนน 23-33 คะแนน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.73

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพภายในครอบครัว มีเนื้อหาครอบคลุมการรับรู้ถึงสัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว จำนวน 12 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมีตัวเลือกให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือก คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย การแปลผลคะแนนแบ่งเป็น 3 ระดับคือ ต้องปรับปรุง มีช่วงคะแนน 12-19 คะนน ระดับปานกลาง มีช่วงคะแนน 20-28 คะแนน และระดับดี มีช่วงคะแนน 29-36 คะแนน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.77

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการรับสื่อกระตุ้นทางเพศ มีเนื้อหาครอบคลุมแหล่งข้อมูลข่าวสารทางเพศและความถี่ของการได้รับสื่อกระตุ้นทางเพศ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลข่าวสารทางเพศที่ได้รับ มีตัวเลือกให้ตอบ และส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความถี่ของการรับสื่อ

กระตุ้นทางเพศ มีจำนวน 9 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมีตัวเลือกให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือก คือ ปฏิบัติประจำ บางครั้งและไม่เคย การแปลผลคะแนนแบ่งเป็น 3 ระดับคือ ระดับสูง มีช่วง คะแนน 9-15 คะแนน ระดับปานกลาง มีช่วงคะแนน 16-21 คะแนน และระดับต่ำ มีช่วงคะแนน 22-27 คะแนน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.86

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อน เป็นแบบวัดการรับรู้เกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อนสนิท จำนวน 10 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมีตัวเลือกให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ และไม่เห็นด้วย การแปลผลคะแนนแบ่งเป็น 3 ระดับคือ มีความเสี่ยงมาก มีช่วงคะแนน 10-17 คะแนน มีความเสี่ยงปานกลาง มีช่วงคะแนน 18-23 คะแนน และมีความเสี่ยงน้อย มีช่วงคะแนน 24-30 คะแนน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.75

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ลักษณะคำถามเป็นแบบมีตัวเลือกให้เลือกตอบ 4 ตัวเลือก คือ ไม่เคย นานๆครั้ง บ่อยครั้งและประจำ จำนวน 11 ข้อ การแปลผลคะแนนแบ่งเป็น 3 ระดับคือ มีความเสี่ยงมาก มีช่วงคะแนน 11-26 คะแนน มีความเสี่ยงปานกลาง มีช่วงคะแนน 27-35 คะแนน และมีความเสี่ยงน้อย มีช่วงคะแนน 36-44 คะแนน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.90 ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดและเติมคำ จำนวน 9 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหาประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ การคุม กำเนิด ประวัติการตั้งครรภ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความอนุเคราะห์ถึงผู้อำนวยการหอพักเพื่อเข้าเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินงาน ประโยชน์ที่ได้รับและสิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเน้นเรื่องการรักษาความลับของข้อมูล และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างลงนามยินยอมเข้าร่วมการวิจัยในเอกสารยินยอมตนให้ทำการวิจัย (Informed consent form)

3. ผู้วิจัยอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างละเอียด พร้อมเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างสอบถามหากมีข้อสงสัย และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที

4. ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามทันทีที่ได้รับแบบสอบถามคืน หากพบว่า กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามไม่ครบทุกข้อ ผู้วิจัยขอให้กลุ่มตัวอย่างตอบให้ครบทุกข้อและเก็บข้อมูลจนครบ ถ้วนตามจำนวนที่ต้องการข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณา (Descriptive statistic) ใช้ในการอธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงวิเคราะห์ การหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศใช้สถิติสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และหาปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นโดยใช้ Stepwise Multiple Regression

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 18.49 ปี ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 19 ปี (ร้อยละ 50.6) เป็นเพศหญิง 116 คน และเพศชาย 117 คน จำนวนเงินที่ได้รับจากบิดามารดาต่อเดือน อยู่ระหว่าง 3,00-4,000 บาท (ร้อยละ 51.9) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา (ร้อยละ 78.5) บิดามารดาส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 42.9) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 41.6) สัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 85.8) กลุ่มอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการแสดงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น (ร้อยละ 76.8) การรับสื่อกระตุ้นทางเพศอยู่ในระดับต่ำ(ร้อยละ 58.4) แหล่งข้อมูลข่าวสารเรื่องเพศที่ได้รับ เช่น ภาพยนตร์ หรือโทรทัศน์ (ร้อยละ 66.1) เพื่อน (ร้อยละ 27.9) หนังสือนิยาย (ร้อยละ 20.6) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลเรื่องเพศจากโรงเรียนเพียงร้อยละ 16.7 และบิดามารดา ร้อยละ 5.6 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้ว่า เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศน้อย (ร้อยละ 50.2)

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศระดับต่ำ (ร้อยละ 54.1)รองลงมามีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศอยู่ในระดับปานกลางและมาก คิดเป็นร้อยละ 28.8 และ 17.1 ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเที่ยวสถานเริงรมย์เป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 12.4 และ 18.4 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีการจูบปาก คิดเป็นร้อยละ 15.9 เคยมีเพศสัมพันธ์กับคู่รัก คิดเป็นร้อยละ 33.9 ในจำนวนนี้อายุน้อยที่สุดเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกคือ 13 ปี กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลที่ยอมมีเพศสัมพันธ์กับคู่รักมากที่สุดคือ รักแฟน (ร้อยละ 73.4) รองลงมาคือ ความอยากรู้อยากลอง (ร้อยละ 41.8) และต้องการให้แฟนรัก (ร้อยละ 27.8) มีการใช้วิธีการคุมกำเนิดเมื่อมีเพศสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 77.2 วิธีการคุมกำเนิดที่นิยมใช้มากที่สุดคือ ถุงยางอนามัย (ร้อยละ 91.0) รองลงมาคือ ยาเม็ดคุม กำเนิดและการหลั่งภายนอก (ร้อยละ29.5 และ 22.9 ตามลำดับ) กลุ่มตัวอย่างที่มีประวัติตั้งครรภ์และยุติการตั้งครรภ์ด้วยการทำแท้ง คิดเป็นร้อยละ 2.5 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (n = 233)

พฤติกรรมเสี่ยง	จำนวน	ร้อยละ
1. เคยมีเพศสัมพันธ์กับคู่รัก		
ไม่เคย	154	66.1
เคย	79	33.9
2. การคุมกำเนิด (n=79)		
ใช้	61	77.2
ไม่ใช้	18	22.8
3. วิธีคุมกำเนิด * (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ถุงยางอนามัย	56	70.8
ยาเม็ดคุมกำเนิด	18	22.8
การหลั่งนอก	16	20.3
4. การตั้งครรภ์ (n=79)		
ไม่เคย	77	97.5
เคย	2	2.5
5. สถานที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก		
ที่พักอาศัยของตนเอง	26	33.0
ที่พักอาศัยของคู่รัก/แฟน	38	48.1
โรงแรม	11	14.0
สวนสาธารณะ	1	1.2
อื่นๆ ระบุ (ผับ , บ้านเพื่อน)	3	3.7
6. เหตุผลที่ยอมมีเพศสัมพันธ์ * (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
รักแฟน	58	73.4
ต้องการรู้ว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นอย่างไร	33	41.8
ต้องการให้แฟนรัก	22	27.8
ไม่ต้องการสูญเสียแฟนไป	20	25.3
เป็นเรื่องเท่ห์ในหมู่วัยรุ่น	5	6.3
อยากทำตัวเหมือนเพื่อนกลุ่มเดียวกัน	5	6.3

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ด้านการรับรู้สิ่งแวดล้อมและด้านประชากรและสังคมกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ พบว่า เพศ ทัศนคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การรับสื่อกระตุ้นทางเพศ พฤติกรรมทางเพศของเพื่อนและสัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ด้านการรับรู้สิ่งแวดล้อมและด้านประชากรและสังคมกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

ปัจจัย	พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น	
	r	p - value
ด้านบุคลิกภาพ		
- ทัศนคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	0.397	<0.001
ด้านการรับรู้สิ่งแวดล้อม		
- การรับสื่อกระตุ้นทางเพศ	0.324	< 0.001
- พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อน	0.413	<0.001
ด้านประชากรและสังคม		
- เพศ	0.237	<0.001
- สัมพันธภาพภายในครอบครัว	0.151	0.021
- เงินที่ได้รับจากผู้ปกครอง	-0.067	0.308
- ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	-0.054	0.410

ตารางที่ 3 แสดงถึงปัจจัยที่ใช้ทำนายพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อน ทัศนคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และการรับสื่อกระตุ้นทางเพศ สามารถทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นได้ถึง ร้อยละ 23.7 ดังนั้นสมการทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น คือ

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น = 7.021 + 0.410 (พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อน) + .480 (ทัศนคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ) + .244 (การรับสื่อกระตุ้นทางเพศ)

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น (n = 233)

ปัจจัยทำนาย	Cumulative R^2	R^2 change	β	t	p-value
พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อน	.171	.171	.410	3.719	<.001
ทัศนคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	.223	.052	.480	.316	.001
การรับสื่อกระตุ้นทางเพศ	.237	.014	.244	2.017	.045

F(3,229) = 23.650 p-value < 0.001

การสรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ทัศนคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ปัจจัยด้านการรับรู้สิ่งแวดล้อม ได้แก่ การรับสื่อกระตุ้นทางเพศ และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อน และปัจจัยด้านประชากรและสังคม ได้แก่ เพศ สัมพันธภาพภายในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น เมื่อวิเคราะห์ด้วยสถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ทัศนคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และปัจจัยด้านการรับรู้สิ่งแวดล้อม ได้แก่ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเพื่อนและการรับสื่อกระตุ้นทางเพศ เป็นปัจจัยที่ทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นได้

ทัศนคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมทางเพศ อธิบายได้ว่า ทัศนคติเป็นความรู้สึก ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งในด้านบวกและลบ โดยบุคคลพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งนั้นๆ ดังนั้นการที่บุคคลมีความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกที่ถูกต้องเหมาะสมเรื่องเพศ ย่อมส่งผลให้มีพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้องเหมาะสม ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการแสดงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น (ร้อยละ 76.8) และมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่ำ (ร้อยละ 54.1) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า ทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อังคณา เพชรกาฬ[13] และการศึกษาของรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์[8] ที่พบว่า ทัศนคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในกลุ่มวัยรุ่นชาย

สื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ หรืออินเตอร์เน็ต เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในช่วงการค้นหาตนเองผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือลอกเลียนแบบจากต้นแบบที่ได้พบเห็น หากวัยรุ่นได้รับสื่อที่นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ทำให้วัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าว[14] สอดคล้องกับการศึกษาของระยอง เพิ่มทรัพย์[10] พบว่า การรับรู้ข่าวสารเรื่องเพศ มีความสัมพันธ์กับปริมาณการเปิดรับ เนื้อหาเรื่องเพศและการมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความผูกพันและต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน การมีเพื่อนและได้รับการยอมรับจากเพื่อนทำให้วัยรุ่นมีความรู้สึกว่า

ตนเองสามารถเข้ากลุ่มเพื่อนได้ รู้สึกมั่นคง เข้มแข็ง และมีคุณค่า มีการศึกษาวิจัยมากมายที่สนับสนุนว่า กลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมต่างๆรวมถึงพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นด้วย[6, 15-16] โดยวัยรุ่นจะเลียนแบบเรื่องเพศจากกลุ่มเพื่อน เป็นต้นว่า การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ การดูสื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ และการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน เพื่อให้ได้รับการยอมรับว่า สามารถปฏิบัติตามบรรทัดฐานของกลุ่ม นอกจากนี้เพื่อนยังเป็นแหล่งให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาเรื่องเพศ[17]

ผลการศึกษาครั้งนี้สนับสนุนทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่อธิบายว่า พฤติกรรมปัญหาของวัยรุ่น เป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม ตามทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา พบว่า ปัจจัยทั้ง 3 ตัว เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่น[4-5] เนื่องจากปัจจัยด้านบุคลิกภาพเป็นสิ่งที่บุคคลเรียนรู้จากประสบการณ์และการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งมีผลต่อการกำหนดแนวปฏิบัติของตนเอง นอกจากนี้การรับรู้สิ่งแวดล้อม บุคคลรับรู้จากประสบการณ์หรือบุคคลที่มีความหมายหรือมีความสำคัญต่อตนเอง เช่น พ่อ แม่ เพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับหลายการศึกษาที่พบว่า ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาสามารถใช้อธิบายการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือปัญหาของวัยรุ่นได้[6-7, 18]

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดประสบการณ์และฝึกทักษะเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เช่น ทักษะการปฏิเสธ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสื่อสาร รวมถึงสร้างทัศนคติต่อพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้องและเหมาะสม รวมถึงการรู้สึกมีคุณค่าในตนเองให้กับวัยรุ่น

2. ควรมีการส่งเสริมการสร้างแกนนำสุขภาพเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีด้านสุขภาพและถ่ายทอดความรู้ ทักษะเกี่ยวกับสุขภาพทางเพศแก่กลุ่มเพื่อน

3. โรงเรียนและชุมชนควรมีมาตรการควบคุมการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเรื่องเพศที่ไม่เหมาะสมผ่านสื่อประเภทต่างๆสำหรับวัยรุ่น

4. ควรมีการบูรณาการสาระความรู้เรื่องเพศศึกษาเข้ากับความบันเทิง โดยผ่านสื่อหลากหลายเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มวัยรุ่นมากขึ้น

5. ควรมีการศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นอื่นๆ เช่น กลุ่มแรงงานวัยรุ่น หรือ กลุ่มวัยรุ่นที่อยู่นอกระบบการศึกษา จะช่วยให้เข้าใจบริบทที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นได้ครอบคลุมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. Manopaiboon C, Kilmarx PH, van Griensven F, Chaikummao S, Jeeyapant S, Limpakarnjanarat K, et al. High rates of pregnancy among vocational school students: results of audio computer-assisted self-interview survey in Chiang Rai, Thailand. Journal of Adolescence 2003;26 (5): 517-530.
2. Bureau of Reproductive Health, Ministry of Public Health. Sexual and reproductive health situation among adolescents and youth [online]. 2012[cited 2012 May 25]. Available from : URL: http://rh.anamai.moph.go.th/home.html.
3. Phayao Provincial Public Health Office. HIV-AIDS newsletter. [online]. 2012 [cited 2012 May 25]. Available from : URL: http://www.pyo.moph.go.th/aids/index.php
4. Jessor R. Problem-Behavior Theory-A Brief Overview [online]. 2008 [cited 2011 Jun 25]. Available from: URL: http://www.colorado.edu/ibs/jessor

5. Rew L. Adolescent health: a multidisciplinary approach to theory, research and intervention. California: Sage Publications; 2005.
6. Chaikoolvatana C, Powwattana A, Lagampan S, Jirapongsuwan A, Bennet T. Development of a school-based pregnancy prevention model for early adolescent female Thais. Pracific Rim Int J Nurs Res 2013; 17(2): 131-147.
7. นิภาวรรณ หมีทอง. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาอาชีวศึกษาหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2551.
8. Srisuriyawat, R. (2006). Psychological and Gender-Based Determinants for Sexual Risk Behavior Among Adolescents in School. Doctor of Philosophy in Nursing, Graduate School, Chiangmai University.
9. Fongkaew W, Fongkaew K, Suchaxaya, P. Early Adolescent Peer Leader Development in HIV Prevention Using Youth-Adult Partnership with Schools Approach. Journal of the Association of Nurses in AIDS care 2007; 18(2): 60-71.
10. ระยอง เพิ่มทรัพย์. การเปิดรับเนื้อหาเรื่องเพศในสื่อและผลของการเปิดรับที่มีต่อทัศนคติในเรื่องเพศและพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเขตกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2546
11. Kirby D, Coyle K. School-based Programs to Reduce Sexual Risk-taking Behavior. Children and Youth Services Review 1997; 19(5-6): 415-436.
12. Cohen, J. (1977). Statistical power analysis for the behavioral sciences. New York : Academic Press.
13. อังคณา เพชรกาฬ. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นภาคใต้ตอนบน [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2551.
14. Breinbauer, C., & Maddaleno, H. M. Youth : choices and change: promoting healthy behaviors in adolescents. Washington, D.C.: PAHO; 2005.
15. วราพร บุณยธาน. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ของสตรีวัยรุ่นครรภ์แรกที่มาฝากครรภ์ในโรงพยาบาลสมุทรสาคร[วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2550.
16. วรวรรณ์ ทิพย์วารีรมย์, อาภาพร เผ่าวัฒนา, ปัญญารัตน์ ลาภวงศ์วัฒนา. ปัจจัยที่ใช้ทำนายพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กวัยรุ่นชายจังหวัดพิษณุโลก. วารสารพยาบาลสาธารณสุข 2556; 27(1) : 31-45.
17. Fongkaew W, Fongkaew K, Suchaxaya, P. Early Adolescent Peer Leader Development in HIV Prevention Using Youth-Adult Partnership with Schools Approach. Journal of the Association of Nurses in AIDS care 2007; 18 (2): 60-71.
18. Astatke, H., Black, M.M., & Serpell, R. Use of Jessor's Theoretical Framework of Adolescent Risk Behavior in Ethiopia: Implication for HIV/AIDS Prevention. Northeast African Studies 2000; 7(1):63-84.